

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 7 (1974)

Δελτίον ΧΑΕ 7 (1973-1974), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του Anatole Frolov (1906-1972)

Επιτάφια χρονολογημένη επιγραφή στην Πρωτόθρονη Νάξου (πίν. 51-52)

Μανόλης ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.830](https://doi.org/10.12681/dchae.830)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ Μ. (1974). Επιτάφια χρονολογημένη επιγραφή στην Πρωτόθρονη Νάξου (πίν. 51-52). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 7, 78. <https://doi.org/10.12681/dchae.830>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Επιτάφια χρονολογημένη επιγραφή στην
Πρωτόθρονη Νάξου (πίν. 51-52)

Μανόλης ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 7 (1973-1974), Περίοδος Δ'. Στη μνήμη του
Anatole Frolov (1906-1972) • Σελ. 78

ΑΘΗΝΑ 1974

ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΜΕΝΗ ΕΠΙΓΡΑΦΗ
ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΟΘΡΟΝΗ ΝΑΞΟΥ

Σε πρόσφατη επίσκεψη στη Νάξο, στο Χαλκί, είχα την ευκαιρία να εξετάσω πιδ προσεκτικά τους τοίχους του ΒΔ παρεκκλησίου, του Ἀγίου Ἀκινδύνου, μέσα στην ἀρχαία καὶ μεγάλη ἐκκλησία τῆς Πρωτόθρονης, ὅπου ἄρχισαν ἀπὸ καιρὸ καὶ συνεχίζονται ἀξιόλογες ἐργασίες γιὰ τὴν ἀποκάλυψη καὶ συντήρηση τῶν ἀρχικῶν τοιχογραφιῶν (βλ. Ν. Ζίαζ, ΑΑΑ, IV, 1971, 3, σ. 368 κ. ἐξ., πρβλ. Μ. Chatzidakis εἰς Propyläen Kunstgeschichte, τ. III, 1968, σ. 237, πίν. 177 α).

Τὸ παρεκκλήσιο εἶναι σκεπασμένο μὲ καμάρα ποὺ στηρίζεται σὲ κάθε μία ἀπὸ τὶς δύο μακρὲς πλευρὲς σὲ δύο τυφλὰ τόξα. Τοιχογραφίες σώζονται ἀρκετὰ καλὰ στὴ μικρὴ κόγχη καὶ στὸν Ἀ. τοῖχο καθὼς καὶ στὸ ἕνα τυφλὸ τόξο τοῦ Ν. τοίχου. Σὲ ὅλο τὸν Β. τοῖχο, δὲν ὑπάρχουν τοιχογραφίες, ἀλλὰ στὴν τραχιὰ ἐπιφάνεια τοῦ ἐπιχρίσματος πρόσεξα ὅτι ξεχώριζαν ἴχνη γραμμάτων. Ὅταν ὁ τοῖχος βράχθηκε φάνηκε ἀμέσως καὶ ὅλο-κάθαρα μιὰ μεγάλη ζωγραφιστὴ ἐπιγραφὴ σὲ δύο γραμμές, πλάτους περίπου 2 μέτρων μὲ μεγάλα (15 - 20 ἐκ.) κεφαλαῖα γράμματα, σὲ χρῶμα χονιροκόκκινο :

ΕΚΟΙΜΗΘΗ Η ΔΟΥΛΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΑΝΑ

Μ (ηνὸς) ΜΑΡΤΙΟΥ ΣΤΑΣ Η̄ ΙΝΔ (ικτιῶνος) Θ' ΕΤΟΥΣ ͵ϚΦΞΔ'

Ἡ παρουσία τῆς ἐπιτάφιας αὐτῆς ἐπιγραφῆς μὲ τὶς μνημειακὲς διαστάσεις καὶ μὲ τὴ χρονολογία 1056, πρῶτον ἐπιβεβαιώνει τὸν ταφικὸ χαρακτῆρα τοῦ παρεκκλησίου, δεύτερον κάνει πιθανώτερη τὴν μετὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ἐκτέλεση τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ παρεκκλησίου, ἐὰν βέβαια γίνεῖ δεκτὸ ὅτι ὅταν ἐγράφηκε ἡ ἐπιγραφὴ ἦταν ἀδιακόσμητοι καὶ οἱ ὑπόλοιποι τοῖχοι καὶ ὅτι ὅταν ἔγινε ἡ τοιχογράφηση ἄφησαν ἀκάλυπτη τὴν ἐπιγραφὴ.

Τέλος, ἡ μνημονευόμενη νεκρὴ, ποὺ πρέπει νὰ ἦταν θαμένη στὸ κάτω ἀπὸ τὴν ἐπιγραφὴ ἀρκοσόλιο, θὰ ἦταν μέλος σημαντικῆς οἰκογένειας, ἴσως συγγενὴς ἐνὸς ἀπὸ τοὺς πολυάριθμους ἄρχοντες ποὺ κατονομάζει ἡ ἀδημοσίευτη ἀκόμη μαρμαρίνη κτητορικὴ ἐπιγραφὴ : ἀναφέρεται στὴν ἀνακαίνιση τοῦ ναοῦ τέσσερα χρόνια πρίν, δηλ. τὸ 1052 (͵ϚΦΞ') (βλ. Ν. Ζίαζ, αὐτόθι, σ. 370).

Νάξος, Πρωτόθρονη, τὸ ἀνατολικὸ τμήμα ΒΔ παρεκκλησίου. Ἀριστερά, ἡ ἐπιγραφή τοῦ 1056, ἐπάνω ἀπὸ τὸ ἀρκοσόλιο (Φωτ. Στ. Μπαλτογιάννη).

Νάξος, Πρωτόθρονη, ΒΔ παρεκκλήσιο. Ὁ βόρειος τοῖχος μετὰ τὴν ἐπιτάφια ἐπιγραφή τοῦ 1056 (Φωτ. Στ. Μπαλτογιάννη).